

## แนวทางการรายงานข่าว: ผู้ป่วยจะมีภูมิคุ้มกันหรือไม่ หลังหายจากโรคโควิด-19?

สื่อรายงานว่า พบคนบางคนที่ติดเชื้อโควิด-19 มากกว่าหนึ่งครั้งด้วย เรายังเห็นข่าวลักษณะนี้จากการเฝ้าดูแลสื่อสังคมออนไลน์ในประเทศไทย รวมถึงใน [ทวิตเตอร์](#) และ [ยูทูบ](#) ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องในเรื่องนี้อาจส่งผลกระทบต่อการแพร่ระบาดของโรค และอาจก่อให้เกิดความหวาดกลัวและตื่นตระหนกในสังคมได้

เราจะอธิบายเกี่ยวกับงานวิจัยล่าสุด และนำเสนอแนวทางการเขียนรายงานข่าวเรื่องที่ทำทายนี

### จนถึงขณะนี้ นักวิทยาศาสตร์ยังไม่ทราบว่าผู้ที่เคยติดโรคโควิด-19 จะกลับมาติดโรคซ้ำได้อีกหรือไม่

ไวรัสซาร์ส-โควิ-2 เพิ่งถูกค้นพบเมื่อไม่กี่เดือนที่ผ่านมาเท่านั้น

นักวิทยาศาสตร์ยังคงพยายามค้นคว้าวิจัยเรื่องของไวรัสชนิดนี้และโรคที่เกิดจากไวรัสชนิดต่อไป ขณะที่เขียนบทความนี้

นักวิทยาศาสตร์ยังไม่แน่ใจว่าผู้ที่เคยติดโรคโควิด-19 จะกลับมาเป็นซ้ำได้อีกครั้งหรือไม่หลังจากหายดีแล้ว

เพราะอะไร?

- ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคนโดยตรงว่า การติดเชื้อซาร์ส-โควิ-2 จะสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันการติดเชื้อซ้ำได้หรือไม่
- มีงานวิจัยที่ศึกษาลิงวอก (*rhesus macaque*) พบว่าอาจเป็นไปได้ แต่งานวิจัยนี้ศึกษาในวงจำกัด และไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าระบบภูมิคุ้มกันนั้นลดลงหรือไม่

องค์การอนามัยโลก (WHO) รายงานว่า นับถึงวันที่ 13 เมษายน ยังไม่ชัดเจนว่า ผู้ที่หายป่วยจากโรคนี้แล้ว จะมีภูมิคุ้มกันต่อการติดเชื้อซ้ำหรือไม่

หากมีงานวิจัยมากขึ้น ก็จะช่วยให้ความกระจ่างในเรื่องนี้ได้

โรคทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง (ซาร์ส) คือโรคที่มีสาเหตุมาจากไวรัสตระกูลเดียวกันที่เป็นต้นเหตุของโรคโควิด-19

งานวิจัยเกี่ยวกับโรคซาร์ส (SARS) พบว่าผู้ที่มีแอนติบอดี IgG ระดับสูง<sup>1</sup> อาจมีภูมิคุ้มกันโรคนี้ได้ 1-2 ปี

แต่ยังต้องวิจัยเพิ่มเติมอีกมากเพื่อชี้ชัดว่ากรณีของไวรัสซาร์ส-โควิ-2 ที่เป็นต้นเหตุของโรคโควิด-19 จะเป็นแบบเดียวกันนี้ด้วยหรือไม่

ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่จะสามารถจะสร้างแอนติบอดีป้องกันการติดเชื้อ (protective antibodies) ขึ้นได้ในร่างกาย แต่นักวิทยาศาสตร์ยังไม่ทราบว่า แอนติบอดีนี้จะอยู่ได้นานเท่าใดและช่วยป้องกันการติดเชื้อซ้ำได้จริงหรือไม่

งานวิจัยงานหนึ่งที่ไม่ได้ผ่านการตรวจสอบในวงวิจัย ระบุว่า ผู้ที่หายจากโรคโควิด-19 อาจมีแอนติบอดีอยู่ในร่างกายอย่างน้อยสองสัปดาห์

แต่งานที่ไม่ได้ผ่านการตรวจสอบในวงวิจัย คืองานที่ยังไม่ได้ถูกตรวจสอบและรับรองความถูกต้องโดยแวดวงวิทยาศาสตร์

ซึ่งอาจหมายความว่าได้จากการค้นพบของงานศึกษาลังกล่าวขาดความน่าเชื่อถือ หรือวิธีการวิจัยมีข้อบกพร่อง

<sup>1</sup> แอนติบอดีคือสารประกอบโปรตีนที่ระบบภูมิคุ้มกันใช้เพื่อระบุถึงวัตถุแปลกปลอมต่างๆ เช่น แบคทีเรียและไวรัส

และทำให้วัตถุแปลกปลอมเหล่านี้ไม่สามารถก่ออันตรายได้ แอนติบอดี IgG คือแอนติบอดีที่มีมากที่สุดและพบในของเหลวทั้งหมดในร่างกาย

## แล้วจะรายงานข่าวเรื่องนี้อย่างไรดี?

การอภิปรายทางโซเชียลมีเดีย รายการเสวนาทางวิทยุ และกระทู้คำถามออนไลน์อื่น ๆ อาจแสดงให้เห็นว่าผู้ฟังของเรากังวลเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่เนื่องจากคำถามหลายข้อนั้นยังไม่สามารถหาคำตอบได้ การรายงานข่าวเรื่องนี้จึงนับว่าท้าทาย เราสามารถทำอะไรได้บ้าง ในฐานะนักข่าว เพื่อให้แน่ใจว่าเรารายงานข่าวเรื่องผู้ป่วยที่กลับเป็นซ้ำได้อย่างถูกต้องและมีความรับผิดชอบ?

### 1. อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่เป็นทางการเท่านั้น

ขณะนี้ข่าวลือแพร่สะพัดมากมายว่ามีผู้ป่วยโรคโควิด-19 กลับเป็นซ้ำอีก อย่างไรก็ตามเรื่องที่เป็นข่าวลือ การคาดการณ์ หรือทฤษฎีใด ๆ อ้างอิงแหล่งข้อมูลจากรัฐบาลเท่านั้น เช่น กระทรวงสาธารณสุขในประเทศไทยของคุณ

### 2. ถามคำถามให้ตรงจุด

ในกรณีที่มียารายงานเป็นทางการเกี่ยวกับผู้ป่วยที่คิดเชื้อซ้ำ ควรถามว่า:

#### - เวลาระหว่างช่วงที่หายจากโรคและกลับเป็นซ้ำอีก ห่างกันเท่าใด

เวลาที่ตรวจหาเชื้อมันสำคัญมาก ในกรณีที่ผู้ป่วยคิดเชื้อซ้ำอีกหลังจากออกจากโรงพยาบาลได้ไม่นาน เช่น ราว 7-14 วัน อาจเป็นไปได้ว่าการตรวจหาเชื้อมาก่อนหน้านี้ที่แจ้งผลว่าผู้ป่วยหายดีแล้วนั้นผิดพลาด เราเรียกผลตรวจประเภทนี้ว่าผลลบเทียม ผลลบเทียมคือผลการทดสอบที่ไม่ถูกต้องซึ่งเกิดจากความผิดพลาดหรือการตรวจที่ไม่ถูกวิธี เพราะผลการตรวจไม่แสดงหลักฐานของโรค ทั้งที่จริงๆ แล้วยังมีโรคอยู่

แนวปฏิบัติขององค์การอนามัยโลก คือตรวจหาเชื้อจากผู้ป่วยที่อาการดีขึ้นแล้วสองครั้ง โดยห่างกันอย่างน้อย 24 ชั่วโมง ก่อนให้ออกจากโรงพยาบาลได้ การตรวจติดต่อกันสองครั้งสามารถคัดปัญหาเรื่องผลลบเทียมได้ แต่โรงพยาบาลที่ต้องรับมือคนไข้จำนวนมากอาจไม่สามารถทำตามแนวทางนี้ได้

วิธีการตรวจสอบส่วนใหญ่ที่ชี้ชัดได้ว่าผู้ป่วยหายดีจากโรคโควิด-19 แล้วจริงๆ จะอาศัยการเก็บตัวอย่างจากบริเวณหลังโพรงจมูก บริเวณหลังโพรงจมูกคือบริเวณตรงฐานกะโหลกศีรษะ เหนือเพดานปากของเรา บุคลากรด้านสาธารณสุขได้รับการฝึกให้เก็บตัวอย่างจากส่วนนี้อย่างปลอดภัย

อย่างไรก็ดี ไวรัสอาจอยู่ในระบบทางเดินหายใจส่วนที่ลึกลงไปของผู้ป่วย และทำให้เก็บตัวอย่างไปไม่ถึง นี่ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ได้ผลลบเทียม ตามรายงานขององค์การอนามัยโลก

องค์การอาหารและยาสหรัฐฯ (US FDA) กล่าวเตือนว่า ผู้ที่มีผลทดสอบเป็นลบไม่ได้หมายความว่าไม่คิดเชื้อไวรัส ตามมาตรฐานการตรวจสอบเพิ่มเติมของ US FDA เช่นการสังเกตอาการนั้น การเฝ้าสังเกตอย่างใกล้ชิด และหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสัญญาณและอาการต่างๆ นั้นจำเป็นมาก เพื่อให้ยืนยันได้อย่างสมบูรณ์ว่าไม่ได้คิดโรคโควิด-19 บทความที่เผยแพร่ในวารสารวิชาการ Mayo Clinic Proceedings เมื่อวันที่ 7 เมษายนนั้น ยังได้ตั้งคำถามถึงการให้ความสำคัญกับการตรวจหาโรคโควิด-19 มากเกินไปในการตัดสินใจเรื่องการรักษาผู้ป่วยและงานสาธารณสุข

#### - เราทำการทดสอบแบบใดได้บ้าง?

การทดสอบที่ใช้กันทั่วไปเพื่อตรวจการติดเชื้อไวรัสซาร์ส-โควิ-2 คือการเก็บตัวอย่างสารคัดหลั่ง (swab) แต่ยังมีวิธีการอื่นๆ ที่บุคลากรทางการแพทย์สามารถใช้ทดสอบหาไวรัสได้อีก เชื้อไวรัสซาร์ส-โควิ-2 สามารถตรวจพบได้ใน เสมหะ เลือด หรืออุจจาระของผู้ป่วย การที่เรารู้ว่า ได้ใช้การตรวจแบบอื่นด้วยหรือไม่ ยังแสดงให้เห็นว่าระบบการทดสอบโดยรวมนั้นทั่วถึงเพียงไร

## อย่าโหมเชื้อความกลัวหรือความงงซัง

คนที่หายป่วยจากโรค COVID-19 อาจเผชิญหน้ากับความหวาดกลัวหรือการตีตราได้ ในกรณีที่รุนแรง เราเห็นผู้ป่วยที่หายจากโรคนี้ได้รับคำขู่เอาชีวิตจากโลกออนไลน์หรือได้รับข้อความแสดงความเกลียดชังทางโทรศัพท์ อย่าส่งเสริมอคตินี้เมื่อคุณรายงานข่าว รักษาความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย (แม้หายแล้ว) อยู่เสมอ และห้ามเอ่ยชื่อหรือใช้ข้อมูลระบุตัวตนในการรายงานข่าว เว้นแต่ผู้ป่วยให้ความยินยอมพร้อมใจ ศูนย์ควบคุมโรคของสหรัฐอเมริกา (CDC) มีแนวทางเหล่านี้ไว้ เพื่อลดการตีตราจากโรคโควิด-19 ในการรายงานข่าวของคุณ

\*องค์กร [Evidence Aid](#) ช่วยตรวจทานเอกสารอ้างอิงสำหรับแนวปฏิบัตินี้ หากคุณมีคำถาม ต้องการแหล่งข้อมูล ผลตอบรับ หรือต้องการแจ้งให้เราทราบว่าเครื่องมือของเรามีประโยชน์หรือไม่ คุณสามารถส่งอีเมลถึงเราได้ตลอดเวลาที่ [covid-19@internews.org](mailto:covid-19@internews.org)